

Högskolan i Borås
Rektor
501 90 BORÅS

(Ert dnr 730-06-40)

Mats Forslund
BESLUT

2007-08-21
Reg.nr 31-1362-07

Anmälan angående antagning till forskarutbildning

Fråga om hanteringen av anställningar som doktorand vid en högskola utan vetenskapsområde.

Anmälan

N N har anmält Högskolan i Borås (HB) för brister i hanteringen av hennes ansökan till forskarutbildning. Hon har i sin anmälan uppgett i huvudsak följande. I december 2006 annonserade HB ut två doktorandtjänster i vårdvetenskap. Hon skickade in sin ansökan i enlighet med de anvisningar som gavs i annonsen, bl.a. skulle de sökande bifoga en avsiktsförklaring i vilken de skulle redogöra för hur den tänkta forskningen skulle bedrivas. Innan hon skrev sin ansökan kontaktade hon A A, som är professor vid den berörda institutionen, för att få en beskrivning av vad som avsågs med en avsiktsförklaring. A A svarade på frågan med ett e-brev och anförde följande. ”Du kan skriva en preliminär plan, som ansluter till något av våra projekt. Information om de aktuella områdena hittar Du på vår forskningshemsida. Vi är intresserade av doktorander med tematik som kopplas till våra projekt, för dig säkert såväl teknologi och geografi som kanske också didaktikprojektet. Vi är intresserade av förmåga till vetenskapligt skrivande, problematisering och perspektivmedvetenhet i din plan”. Hon var även i kontakt med A A per telefon för att fråga om det fanns mer information om de olika forskningsprojekten, men fick till svar att det som fanns tillgängligt var publicerat på hemsidan. – Den 5 januari 2007 fick hon ett skriftligt besked från HB att hennes ansökan hade kommit in och att hon skulle kontaktas för det fall hon var aktuell för en anställningsintervju. Den 8 februari 2007 ringde hon till A A och frågade när hon kunde förvänta sig ett svar. Hon upplystes då om att fem personer hade lika goda meriter och att en av dessa hade skrivit en avsiktsförklaring som passade exakt till projektet. Denna person hade därför valts ut. Hon frågade hur någon kunde skriva en perfekt avsiktsförklaring när det inte fanns någon information om projektets exakta innehåll tillgänglig på Internet, men fick inget svar. A A sade att hon inte skulle vara ledsn, eftersom hon skulle få en fin rekommendation. Det kändes märkligt eftersom A A inte har handlett henne. Vidare nämnde A A att hennes ansökningshandlingar hade lämnats över till ett annat projekt, ACTION, i vilket en doktorand skulle anställas. Efter cirka en vecka kontaktade hon B B, som är projektledare för ACTION-projektet. B B meddelade att det inte längre var aktuellt att anställa någon doktorand, eftersom projektets finansiering hade dragits in. – Hon har nu fått ett skriftligt svar från HB i vilket sägs att det inte går att avgöra huruvida

hon är aktuell för någon anställning, eftersom ingen ännu har anställts eller blivit antagen. Av HB:s svar kan dock utläsas att Institutionen för vårdvetenskap inte har henne i första förslagsrummet. – Hon önskar att någon gör en granskning av hur Institutionen för vårdvetenskap hanterar tillsättningar av tjänster samt medel för olika projekt. Hon undrar vidare om en sökande inte bör bli kallad på en intervju samt, inom rimlig tid, få en godtagbar förklaring till varför återopade meriter inte anses fulländade.

Utredning

Högskoleverket har inhämtat ett yttrande från HB som har anfört i huvudsak följande. HB utannonserade två tjänster som doktorand i vårdvetenskap med sista ansökningsdagen 31 december 2006. I annonsen angavs att doktoranderna kommer att antas till något av de universitet som Institutionen för Vårdvetenskap har samarbetsavtal med. Högskolan i Borås har inte egna vetenskapsområden. I annonsen redogjordes för fyra möjliga forskningsinriktningar: 1) vårdandets teknologi och geografi, 2) vårdpedagogik, 3) ACTION samt 4) Kunskapscenter Prehospiten. ACTION-projektet är delvis finansierat av KK-stiftelsen. Utifrån ansökningarna visade sig endast forskningsinriktningen vårdandets teknologi och geografi vara tillämplig. N N hade en inriktning som lämpat sig för ACTION-projektet. Det kom snart att stå klart att ACTION-projektet och KK-stiftelsens samfinansiering inte var tillräcklig för att garantera ett så långsiktigt åtagande som finansiering av en forskarutbildning. De uppgifterna har lämnats till N N av professorn A A och projektledaren B B. HB hade vid tidpunkten för yttrandet ännu inte anställt doktoranderna, eftersom de inte var antagna vid något universitet. Enligt uppgift skulle de antas i slutet av maj 2007.

HB har efter anmodan gett in den aktuella annonsen.

N N har yttrat sig.

Rättsliga utgångspunkter

Av 2 kap. 5 § högskolelagen (1992:1434) följer att det för utbildning på forskarnivå finns de vetenskapsområden som riksdagen bestämmer. Vetenskapsområdena finns vid universiteten. På ansökan av en högskola som inte är universitet, kan regeringen besluta att ett eller flera av vetenskapsområdena skall finnas vid den högskolan.

Av 2 kap. 5 a § samma lag framgår bl.a. att fakultetsnämnderna skall ansvara för forskning och utbildning på forskarnivå.

I 5 kap. 3 § högskoleförordningen (1993:100) stadgas att bara den som antas eller redan har antagits till en utbildning på forskarnivå vid en högskola får anställas som doktorand.

Av 5 kap. 5 § högskoleförordningen framgår bl.a. att vid anställning av en doktorand skall avseende fästas vid förmågan att tillgodogöra sig utbildningen på forskarnivå.

I 6 kap. 30 § högskoleförordningen stadgas bl.a. att fakultetsnämnden skall ha det övergripande ansvaret för utbildningens kvalitet, effektivitet och uppläggning.

Av 7 kap. 36 § högskoleförordningen följer att fakultetsnämnden bara får anta sådana sökande till utbildning på forskarnivå som anställs som doktorand eller som beviljas utbildningsbidrag för doktorander.

Bestämmelserna återges i deras lydelse från och med den 1 juli 2007. Före detta datum hade bestämmelserna i vissa fall en annan numrering, men väsentligen samma innehåll.

Högskoleverkets bedömning

Av bestämmelserna i högskolelagen och högskoleförordningen framgår att fakultetsnämnderna har det övergripande ansvaret för utbildningen på forskarnivå vid universitet och högskolor med vetenskapsområden. Det är endast fakultetsnämnden, eller det organ inom det egna lärosätet som fakultetsnämnden har delegerat beslutanderätten till, som kan fatta beslut om antagning av doktorander. Detta ansvar kan inte överlåtas på en högskola utan vetenskapsområde. Det anställande lärosätet blir således beroende av det antagande lärosätets bedömning av doktorandens förmåga att tillgodogöra sig utbildning på forskarnivå när beslut skall fattas om anställning. Då en doktorand anställs vid en högskola utan relevant vetenskapsområde bör därför det antagande och det anställande lärosätet samråda sinsemellan. En doktorand bör heller aldrig antas utan att finansieringen är klar och inga doktorander bör anställas utan att det antagande lärosätet säkerställer att antagningen görs samtidigt (se Högskoleverkets tillsynsrapport *Rätts säkerheten för doktorander på högskolor utan relevant vetenskapsområde [2006:30 R]*, s. 19 – 23). I förarbetena till bestämmelsen i 5 kap. 3 § högskoleförordningen anfördes dessutom att antagning med studiefinansiering genom anställning som doktorand bör ske samtidigt som anställningen som doktorand (se prop. 1997/98:1, s. 97).

Av utredningen i ärendet framgår att HB, som inte har några egna vetenskapsområden, har utannonserat två doktorandtjänster i vårdvetenskap. Av annonsen kan bl.a. utläsas att sökandena skall ge in sina ansökningshandlingar jämte avsiktsförklaringar till HB. I annonsen har vidare uppgetts att doktoranderna kommer att antas till något av de universitet som HB har samverkansavtal med.

De angivna förhållandena och hanteringen av N Ns ansökan tyder på att det är Institutionen för vårdvetenskap vid HB som i praktiken gör urvalet bland de sökande och sedan föreslår vilka som skall antas till forskarutbildningen för det antagande lärosätet. HB:s förfarande har lett till att de sökande som inte valts ut, däribland N N, sannolikt inte kommer att få sina ansökningar prövade av en behörig myndighet. Det måste härvid understrykas att vid samarbeten mellan två lärosäten ligger huvudansvaret för antagningen på fakultetsnämnden vid det lärosäte som har det adekvata veten-

skapsområdet. Med ett sådant handlingsätt som har framgått av utredningen, tillvaratas inte de sökandes rättssäkerhet.

Den aktuella annonsen är vidare missvisande då det i denna har utfästs att doktoranderna kommer att antas till något av de universitet som HB har samarbetsavtal med. HB torde inte kunna göra sådana utfästelser på andra lärosätens vägnar, utan endast informera om antagningsförfarandet.

Högskoleverket riktar kritik mot HB för sitt agerande. HB anmodas att senast den *1 oktober 2007* redovisa vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av Högskoleverkets ställningstagande.

Ärendet har avgjorts av chefsjuristen Eva Westberg i närvaro av verksjuristen Teresa Edelman. Verksjuristen Mats Forslund har varit föredragande.

På Högskoleverkets vägnar

Eva Westberg

Mats Forslund

Kopia för kännedom till:
N N